

7

INCIPIIT PROLOGVS IN LIBRVM DE CONSOLATIO-
NE THEOLOGIE ERATRIS IOHANNIS DE TAMBACO
ORDINIS PREDICATORVM PROVINCE TERTHONIE
SACRE THEOLOGIE PROEessoris.

Quoniam scripta sunt ad nostram doctrinam scripta sunt ut per consolationem scripturarum spem habeamus. Sic scribit apostolus in epistola ad romanos capitulo xv. Quoniam autem secundum hoc ipse apostolus nobis insinuat doctrinam scriptam specialiter ad hoc tendere ut per consolationem scripturarum spem habeamus. Quod scilicet spe gaudentes in tribulatione ob quorumcumque tristitiam occasionem a spirituali gaudio in domino semper continuando minime deficiamus. Idcirco consideratis mundi huius tribulationibus ac multiplicibus turbationum causis seu occasionibus quarum ego ipse qui loquor nonnullas in persona propria sum expertus consolationem ob hoc in scripturis sanctis requirere. quinimo et ex ipsis elicere cogitavi de infinitis consolationibus quod tunc implicite vel explicite in scripturis quam plurimas numero tamen finitas ad honorem omnipotentis dei consolationis optimi ac gloriose virginis marie quam ipse sic paucis fecundavit quod deus totius consolationis nobis genuit. atque beatissimi iohannis euangeliste qui propter euangelizandi constantiam exilio relegatus diuine visionis et allocutionis meruit crebra consolatione releuari. ac omnium sanctorum quos per multas tribulationes oportuit intrare in regnum celorum. necnon denique ad consolationem omnium hominum. precipue autem illorum qui pie volunt vivere in christo. et ob hoc testante scriptura persecutiones et temptationes patiuntur redigere in scriptis hoc in opere qualicumque. **¶** Vane sicut olim insignis ille boetius dum regis theodorici fauere tyranni recusaret. missus exilio et in carcerem reclusus de consolatione philosophie librum edidit. **¶** Sic et ego ab impugnatoribus iusticie pariter et obediencie sancte romane ecclesie a propria mansionis loco eiectus quandam exilii speciem sustinens prefatum opus aggressus. ipsum si legentibus placeret de consolatione theologie appellandum iudicarem. **¶** Quod si philosophorum ac rethorum nonnullorum auctoritates in eo nichilominus sint inserte. hoc ea intentione factum est qua doctorum excellentissimum augustinum quidem dixisse memini. Si quod vera dixerunt philosophi sunt ab eis tanquam ab iniustis possessoribus in usum nostrum vendicanda. **¶** Rursum autem est sciendum quod quemadmodum prefatus boetius in dicto suo libro philosophiam sub typo mulieris reuerendi vultus. stature discretionis ambigue existentis. nunc basse videlicet et nunc alte artificiosam quandam quam describit vestem deferentis visitantis se turbationisque sue infirmitatem oportuna consolatione curantis secum confabulante introduxit. Ita et michi quatenus prefatum de consolatione

theologie op⁹ iocundiozem solationē cōtineret ex ipsius boetij
stilo modū aliq̄ v^l ex pte capiēti q̄sdā psonas moze poetico placu
it introducere adinuicē colloquētes. vna videlicz ex pte psonas
tristes q̄rū est i mundo numer⁹ infinit⁹. ex pte vero alia loco ipi⁹
theologie solatricē optimā dñam quādā illustrissimā ipaz̄ tristiū
psonaz̄ visitatōis ac solatōis cā de celis egressaz̄ n̄ impiter p̄bie
reuerēdi ad modū vult⁹ ex̄item d̄similiterqz ei nūc bassam. nūc al-
taz̄ habentē staturā artificōssima veste coloris tñ huilis q̄ offitō
d̄grueret indutā plurimarūqz puellaz̄ ac militū tā secū aduentā-
tiū q̄ passim ad eā vniuersis ex locis d̄fluētū. egregie forme sua-
qz affabilitate solatōni et solatijs miromō cōgruentiū comitatu
honoratā. Nimirum dñā sciētiarū omniū et illustrior vniuersis est
ip̄a theologia. Hec vt cōstat de celis est oriūda. ip̄a namqz supero
cardine p̄ viā inspiratōnis delapsa. nostras descēdit ad ptes. Hec
non min⁹ boetiana solatrice reuerēdi est ad modū vultus vtpote
cui⁹ non solum p̄ man⁹ innumerabilis honestas. s̄ etiā p̄ima fa-
cie videt⁹ cunctis sciētijis reuerenti⁹ p̄tractanda. hec vti tradit e-
gregi⁹ ille gregori⁹ staturam suam in edificatōe morum ostendit
etenim nisi legentiūz mentes ad alta profecerint velut in imis nō
intellecta iacet. quo legentis spiritus tendit illuc. leuat⁹ in altum
crescit et ascendit dum in ea quid altum queritur. Hec vt quasi cō-
solandis tristib⁹ mozem gerat nigram p̄fert vestem habitus sciē-
tialis. que vestis quippe licet artificōsa sic p̄iter et p̄ecōsa forinse
cus tamē ratōne grossioris litere que nigra est tanq̄ nigro grossio-
riqz filo videt⁹ intexta. omnis em̄ gloria eius abintus in fimbrijs
aureis id est in spiritalib⁹ ad modum fimbriaz̄ que finem tenēt
finaliter elicientis sensib⁹ et doctrinis sapientie auro p̄ecōsioris
atqz p̄efulgentis cōsistit. ¶ Deniqz p̄efata domina tot habz̄ pul-
cherimas puellas virgines ipsam in processu hui⁹ operis comi-
tantes vnaqz cum ip̄a personas tristes paratissimas consolari quot
p̄fecto op⁹ istud cōtinet castas vtiqz et pudicas imarcessibiliz̄ ve-
ritatis colore venustas cōsiderationes ad quozumlibet tristium d̄-
solationem piendum fecundas. ¶ Dozro tot ipsam etiam milites
comitantur quibus ipsa ac eius puelle singule moze delicatarum
et nobilium feminaz̄ in p̄gressu hui⁹ sunt innixe quot in sui pu-
ellarū ve dictarum testimonium militant autores quozum ip̄a p̄e-
fateqz puelle sententijs solide subsistentibus inicitur. ¶ Verum
quia diuerse tristes persone varijs excausis seu occasionibus con-
munibus et specialibus turbate varijs indigent consolatōnum re-
medijs. Idcirco vt in hoc libro pro qualibet persona ex quibuscun-
qz causis turbata parata consolatio in certo suo loco promptius
valeat iueniri a communioribus ad specialia vsqz procedēs ipsum
librum istum in quindecim libros partiales distinxit quozum singu-
los vlteri⁹ in certa capitula duxit distinguendum.

Primus liber continet consolatorum remedia oportuna contra illa turbativa hominis que opponuntur mundane sue felicitati et prosperitati.

Secundus liber continet consolatorum remedia oportuna contra illa turbativa que opponuntur generaliter paci et tranquillo statui.

Tercius liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur comodo et quieti.

Quartus liber continet consolatorum remedia oportuna contra illa turbativa que opponuntur glorie et honori.

Quintus liber continet consolatorum remedia oportuna contra illa turbativa que opponuntur potestati et dignitati.

Sextus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur parentele et generis nobilitati.

Septimus liber continet consolatorum remedia contra illa turbativa que opponuntur divitijs et rerum facultati.

Octavus liber continet consolatorum remedia contra illa turbativa que opponuntur bone amicitie et societati.

Nonus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur delicijs et voluptati.

Decimus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur solacijs et gaudijs seu iocunditati.

Vndecimus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur libertati.

Duodecimus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur studio contemplationi et devotioni.

Terciusdecimus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur bone ipsius corporis dispositioni.

Quartusdecimus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur bone ipsius anime dispositioni seu ordinationi.

Quintusdecimus liber continet consolatorum remedia contra turbativa que opponuntur specialiter ipsius animi securitati et tranquillitati.

Demissorum autem librorum subdivisiones in distincta capitula non hic ponendum duxi. sed magis in fine totius libri. tum propter prolixitatem in hoc prohemio vitandam. tum quia ante completionem libri eorundem michi capitulorum numerus est incertus. tum quia ipsa capitula ad modum tabule in fine congruentius subiungentur.

Quamvis autem huius libri sic distincti in libros partiales et capitula etiam ulterius in puellas seu considerationes consolatorias generaliter consistat utilitas in consolatione tristium personarum. Specialiter tamen etiam consistit in usu ipsius libri multiplici. Primo namque si sibi ad quos pervenerit dignum ducerent posset legi in communi in omni loco ad presentium et audientium consolationem. Secundo posset ex eo facillime et delectabiliter predicari presertim cum vix possit referri evangelium vel epistola de tempore vel de sanctis vel legenda sancti

cuiuslibet ex quibus esset sermonis materia capienda. quin vel aliquid in pre tangeret materiam huius libri. Denique tertio possent et lectores biblie de hoc libro se iuuare et ex eo vel loco moralitatum lectiones suas ornare cum vix textum lectionis cuiuscumque inuenirent quin in eo alicubi materia huius libri tangeretur. Qua occasione vel in cursu lectionis cuiuslibet vel forte in fine melius auditoribus suis dicere posset lector. Ex quo audiuitis in hac lectione de hoc vel de hoc tristabili puta de tribulatione vel de morte propria vel amici vel de paupertate et infirmitate et sic de similibus. audiat nunc duas puellas vel tres vel quatuor cum personis tristibus confabulantes easque consolantes. Ecce prima dicit sic. Secunda sic et ita de alijs pluribus vel paucioribus putet ipse lector expedire iudicaret. Sane circa premissos priores libros et eorum capitula est sciendum. quod licet per certas materias distinguantur nihil tamen prohibet quin aliquorum librorum et capitulorum eorundem materie. possent etiam in alijs libris et capitulis collocari. prefertim cum materie quorundam ipsorum aut in nullo aut in modico distinguantur loquendo de reali distinctioe. nec tamen sub eodem libro vel capitulo comprehenduntur. tunc propter nimiam libri vel capituli plenitudinem vitandam. tunc propter hoc ut iuxta vocalem distinctioem quam saltem habent propriam hoc quod queritur valeat reperiri. Quam ob causam denique videlicet ut materie singulorum librorum ac capitulorum querebantur propriis suis occurrant in locis non modo quotatibus tam librorum quam capitulorum una cum materijs de quibus tractantur cum rubrica singulis libris et capitulis premittuntur. Verum etiam librorum et capitulorum eorundem quotationes in superiori margine ponuntur. et tamen ipsi libri quam capitula necnon et considerationes singule incipiunt per nomina vel aduerbia ordinalia. ordinem cuiuslibet exprimentia. cuiusmodi sunt hec aduerbia. primo. secundo. tertio. etc. hinc inde. quibus libri cum litteris capitalibus maioribus. et capitula cum minoribus incipiunt et cuiusmodi nomina ordinalia sunt hec prima. secunda. tertia. etc. hinc inde. quibus cum litteris capitalibus minoribus quam capitula incipiunt considerationes sub typo puellarum sic. prima igitur puella. secunda puella. tertia puella. etc. quorum nichilominus considerationum quotationes per rubricam singulis annotantur. Demum circa stilum huius operis primo est sciendum. quod auctores quorum dicta in hoc opere inducuntur nunquam vel raro precise suis nominibus proprijs. sed potius stili gratia pulchrioris hinc arte rethorice pronominatibus et denciatibus seu quibusdam circumlocutionibus exprimentur. et ne etiam per locorum seu librorum ex quibus auctorum talium dicta sunt accepta assignationes continuorum sermoni impedimentum presteret iudicari assignatos huius forte quoniam fierent. non ipsi sermoni interferendas. sed ex in margine potius annotandas. Secundo etiam est sciendum quod licet auctores memorati in corpore libri sint notati. ex superabundanti tamen et gratia cuiusdam celerioris inuentionis. etiam sunt in margine cum rubrica annotandi quibus hoc quod pluries fiat sine librorum seu locorum assignatione. quemadmodum et in glossa continua facti thome cum auctorum nominibus quos inducit non solum etiam loca auctoritatum exprimentur.

Nam et si loca huius singularum autoritatum mihi quicquid casualiter occurrentium sepe pro isto opere gratia testimonij quesivisse habeo utique fuisse labor magis dispeditiosus quam oimino necessarius aut etiam fructuosus. praesertim cum ipse autoritates operi incorporare de se plerumque videatur satis credibiles siue fidedigne. et cum etiam plurime sint ex ipsis quorum loca etsi non ubique exprimantur tamen saltem alicubi in marginibus huius libri et forte pluries exprimuntur. ita quod locorum suorum ulterioz expressio eo minus est curanda. **¶** Postremo ne occasioe stili in dictis subsequens observati. quosque legentium aut etiam audientium offendiculum pariat lectoris pariter et auditoris exhortor in domino caritate quatenus dictis ipsis prout accommodet intellectum. eaque non pro omnia prout possent de virtute sermois intelligi accipienda arbitretur. sed intellectu sano potius capienda prout videlicet sermo moralis expostulat usque comitis approbat causa sanctorum quam scriptorum moralium aliorum prout quos ipsi solum rethorice artis licet nec discipulorum eius dici meruerim novi tamen moraliter scribentibus indulgere. **¶** His enim conceditur nunc loqui sermo excessus quendam sententiae. siue secundum prophetam que superlatio in tulliana rethorica noiat. nunc sermo synodochus cuius species rethorica intellectu dici sermo quam aliquid de toto dictum de sola parte. aut e converso de parte dictum de toto verificatur. nunc sermo speciem rethorice quam dubitatio aut eam interrogatio appellatur. quam ita sane sermo leges intelligit et canones quod non sepe negatos. sed aliquam difficultatem notat aliquam raritatem. Nunc denique loqui conceditur sermo alias quoque rethorice exornationis species siue modos qui non sepe de virtute sermois veritatem omnimodam continent. sed in proprietatibus potius quibusdam sibi operant aut virtute persuadendi aut quondam in sermone vel sententia venustate. **¶** Sane pro hec non quod pro meum palliare coram simplicibus imperfectum animo potius operum profatum cum cibus et singulis in eo dicitis correctioni sancte romane ecclesie subicito. De minoribus denique dictis indulgentiam petes. illa siquidem quod absque fidei aut bonis moribus repugnarerit exnuc reuccans volo ea habere pro simpliciter reuocatis. **¶** Alia vero siquidem placuerint mihi non arrogo sed actione debita gratiam eius in laudem referri desidero in cuius manu sumus et nos et sermones nostri. **¶** Nec exordio presentis operis ad generale eius noticiam sufficit premississe ad cuius operis complementum me suum quicquid vel debile instrumentum moueat et promoueat illa quam omnium est artifex sapientia increata in seculum seculi benedicta amen.

**EXPLICIT PROLOGVS. INCIPIT CVM QVADAM AD:
 HVC PRAEATIONE LIBER DE CONSOLATIONE THEO
 LOGIE PRIMVS CONTINENS CONSOLATIONVM RE:
 MEDIA OPORTVNÆ CONTRA ILLA TVRBATIVA QVE
 OBLONVNTVR MVNOANE FELICITATI ET PROSPER
 ITATI.**